

4. **Панасенко Г.** Основні напрями забезпечення стабільності банківської системи України на шляху інтеграції у світовий фінансовий простір / Г. Панасенко // Схід. – 2009. – № 1 (січень-лютий). – С. 51-53.

5. **Співробітництво** з метою підвищення конкурентоздатності економіки України // Звіт Американської Торгівельної Палати в Україні. – Червень 2010. – С. 9-11, 63-66.

Данив О.Я., Шайда О.Е. Современное состояние и направления развития банковской системы Украины

Проанализировано современное состояние банковской системы Украины в условиях глобализационных процессов. Выделены основные проблемы, которые сдерживают развитие банковского сектора на пути к евроинтеграционному пространству, и предложены пути их решения.

Ключевые слова: банковская система, глобализация, иностранный капитал.

Daniv O.Ya., Shayda O.Ye. Current status and trends of the banking system of Ukraine

The article analyzes the current state of the banking system of Ukraine in the context of globalization processes. The main problem hindering the development of the banking sector towards the European integration space, and proposed solutions.

Keywords: banking system, globalization, foreign capital.

УДК 658.15:658.012 Здобувач О.В. Кіндрат – Львівський НУ ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ПОНЯТТЯ "ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА"

Розглянуто сутність та зміст економічної категорії "фінансовий стан підприємства" у контексті сучасної ринкової економіки. Розкрито засадничі принципи й концептуальні підходи до формування комплексної характеристики фінансового стану підприємства. Окреслено окремі аспекти розвитку методологічних засад оцінювання фінансового стану.

Ключові слова: фінансовий стан підприємства, оцінка, характеристика фінансового стану, показники, індикатори, ліквідність, платоспроможність.

Постановка проблеми. Фінансовий стан сучасного суб'єкта економіки – поняття багатогранне, комплексне і достатньо неоднозначне. Загалом змістова характеристика економічної категорії "фінансовий стан підприємства" подається як результат взаємодії всіх елементів фінансових відносин, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників та індикаторів, які відображають наявність, розміщення і використання економічних ресурсів суб'єкта господарювання. Характеризуючи фінансовий стан, здебільшого спираються на індикативну основу, яка встановлює ефективність взаємодії внутрішніх чинників (наявних економічних ресурсів), хоча у сучасному ринковому середовищі зовнішні фактори можуть спричинювати істотний (інколи визначальний) вплив на фінансово-економічну позицію підприємства.

Актуалізація використання показників, що характеризують фінансовий стан, їх ролі в управлінні підприємством зумовлена низкою об'єктивних факторів: високим ступенем невизначеності загальноекономічного середовища, розбалансованістю ринкових механізмів та інструментарію державного регулювання економікою, неоднозначною спрямованістю різнорідних фінан-

сових інституцій тощо, які прямо чи опосередковано впливають на фінансове становище окремого суб'єкта економіки. З урахуванням наведеного та посткризових умов функціонування підприємств, розроблення параметра адекватних характеристик категорії "фінансовий стан підприємства" та адаптивних теоретико-методологічних і прикладних аспектів її оцінювання, є актуальним завданням економічних досліджень.

Аналіз досліджень і публікацій дає змогу зробити висновок про наявність низки проблемних аспектів у сформульованих теоретико-методологічних підходах до подання й характеристики фінансового стану сучасного суб'єкта економіки. Для подолання наявних недоліків, підвищення об'єктивності оцінки науковці пропонують різноформатні підходи до розвитку та удосконалення існуючих оцінно-аналітичних систем і моделей.

Аналізуючи якісну характеристику використовуваного інструментарію для оцінки фінансового стану, В. Рожелюк і Н. Харчук відзначають недостатнє розкриття "ролі фінансових інструментів для аналізу цієї категорії та доцільність приділення їм більшої уваги" [1, с. 222]. В аналітичній публікації, відзначивши найнеобхідніші поступи у цій предметній сфері, Р.В. Руда робить висновок про необхідність "розроблення методичного забезпечення процесу прогнозування фінансового стану" [2, с. 65], тобто перенесення засад ретроспективної оцінки у вектор прогнозного стану підприємства.

Турило А.М. і Агатова А.В. дотримуються позиції, що в сучасній економіці виникла "необхідність розмежування категорій "економічний стан підприємства" і "фінансовий стан підприємства" [3, с. 157]. В.В. Кабаченко обґрунтовує доцільність використовувати "системний підхід до аналізу фінансового стану підприємства, який передбачає розгляд підприємства як складної, багаторівневої і взаємопов'язаної системи" [4, с. 56]. С.В. Нестерова і Є.Ю. Делеган досліджують можливості використання прийомів факторного аналізу в процедурах оцінки фінансового стану, дотримуючись погляду, що це "сприятиме пошуку найоптимальнішого шляху аналізу рентабельності та виявлення резервів ефективності діяльності підприємства" [5, с. 241]. Тобто вектор пропонованих підходів до розвитку оцінно-аналітичного інструментарію у цій сфері економічних досліджень є різним.

Невирішена частина загальної проблеми встановлення об'єктивної характеристики фінансового стану сучасного підприємства пов'язується з потребами врахування в існуючих методиках нових фінансових інструментів, введенням індикаторів впливу факторів зовнішнього середовища на фінансовий стан конкретного підприємства, надання перспективності (прогнозованості) цьому категорійному поняттю.

Метою дослідження є розкриття адекватності сформульованого поняття "фінансовий стан" умовам сучасної ринкової економіки, узагальнення різних підходів до комплексної оцінки і характеристики фінансового стану економічного суб'єкта.

Виклад основного матеріалу. Засадні принципи корпоративного управління загалом і управління корпоративними фінансами зокрема значною мірою спираються на показники, що різнобічно характеризують фінансовий стан підприємства як відправний базис можливостей його розвитку. Від того наскільки об'єктивною є характеристика фінансового стану, істотно залежить

ефективність і раціональність управлінських рішень. Для ефективного управління підприємством (наявними економічними ресурсами) менеджменту важливо об'єктивно оцінити стан суб'єкта в ринковому середовищі й, на цій основі, визначити напрями й мету довгострокових цілей.

У сучасній теорії і практиці немає загальновизнаного підходу до встановлення комплексної характеристики фінансового стану. Вирішити таке завдання науковці "пропонують за допомогою рейтингової експрес-оцінки, розрахунку інтегрованого показника, рейтингових методик бальних оцінок, відносних відхилень і багатовимірної середньої, методом коефіцієнтів" [6, с. 104]. Ураховуючи динамічність сучасних економічних процесів, у деяких публікаціях пропонують використання діагностики фінансового стану як засобу отримання достовірнішої інформації про фінансові можливості, оскільки такий інструментарій має можливості опрацьовувати якісні показники та індикатори.

У тематичних літературних джерелах узагальнено аргументується, що для вищої об'єктивності характеристики фінансового стану існуючі оцінно-аналітичні методи оцінювання можуть використовувати паралельно або частковим доповненням елементів одного методу іншим, оптимізуючи в такий спосіб комплексне оцінювання реального фінансового стану підприємства. Незважаючи на низку теоретичних обґрунтувань такого "взаємодоповнювального" оцінювання, цілісної системи, яка мала б можливості практичного застосування, не сформовано. Відсутність практично дійової системи чи моделі подання об'єктивної характеристики фінансового стану та фінансової стійкості понижує й ефективність управління загальноекономічними процесами – неоднозначно оцінений (невизначений) фінансовий стан, враховуючи недостатньо встановлену платоспроможність окремого суб'єкта економіки, може спричинити кризу неплатежів в економічній системі, інвестиційну привабливість економіки загалом.

Ураховуючи комплексний загальноекономічний характер проблематики об'єктивної характеристики фінансового стану та фінансової стійкості окремого суб'єкта господарювання, О. Загородна та В. Серединська обґрунтовують, що така оцінка повинна мати діагностичний характер, яку розглядають як "етап, що дає змогу на ранній стадії виявити порушення пропорцій у фазах циклу кругообігу капіталу та встановлювати причини, що їх викликали" [7, с. 262]. Подібну позицію щодо характеристики фінансового стану висуває О.І. Павленко, обґрунтовуючи, що "фінансовий стан – це реальна (на фіксований момент часу) та потенційна фінансова спроможність підприємства" [8, с. 73].

На потребі надання динамічності у характеристиці фінансового стану підприємства наголошено у публікації С.С. Черниш, де зазначено, що "основною цільовою установкою діагностики фінансового стану є його оцінка і виявлення резервів стабілізації, поліпшення і зростання" [9, с. 112]. Російські науковці Н. Нікітіна і В. Філатова роблять висновок, що потенціал фінансового стану підприємства "неправомірно зводити лише до платоспроможності та ліквідності балансу" [10, с. 25].

Сутнісне і змістове наповнення поняття "фінансовий стан підприємства" у переважній більшості тематичних публікацій розкривається саме че-

рез сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. У нормативних актах (Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації № 49/121 від 26.01.2001 р.) фінансовий стан підприємства розкривається через сукупність показників, які відображають наявність, розміщення і використання ресурсів, реальні й потенційні можливості підприємства. Останні складові більшою мірою лише вказують на комплексність цього поняття, оскільки формалізований методичний інструментарій не наводиться. Безперечно, базовою основою потенційних можливостей підприємства виступає його поточний фінансовий стан, як "економічна категорія, що відображає стан капіталу у процесі його кругообороту та спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу" [11].

У сучасних публікаціях досліджують та пропонують різновекторні підходи до отримання комплексної оцінки фінансового стану, які базуються на поетапному переході від оцінки одиничних і підсумкових показників до отримання комплексної оцінки (інтегрального показника). Крім того, що більшість застосовуваних методик не має формалізованої системності у наборі й агрегуванні показників, характеристика фінансового стану цих методик спирається лише на показники фінансової звітності (ф. №1 і №2).

На такій базовій основі сформований і рівноважний метод оцінки фінансового стану, який характеризує стан підприємства з позицій дослідження рівноваги між ліквідними потоками у сфері фінансово-господарської та інвестиційної діяльності. Методи, що ґрунтуються виключно на фінансових показниках чи їх коефіцієнтних співвідношеннях, незважаючи на їх формалізований зміст, не дають змоги з достатнім рівнем об'єктивності характеризувати стан підприємства в конкурентному, кредитному і динамічному ринковому середовищі.

Висновки. Категорійне поняття "фінансовий стан підприємства" – важлива характеристика потенціалу економічної діяльності підприємства при ринковому середовищі, репрезентація можливостей його економічних ресурсів на ринках капіталу та інвестицій. Як комплексне, багатомірне поняття його найоб'єктивніше характеризувати з позицій короткострокової (ліквідність, платоспроможність) та довгострокової (структура капіталу, ступінь залежності від кредитних та інвестиційних джерел) перспектив. З метою мінімізації різних ризиків, об'єктивізації параметричних характеристик, різноманітні методики та аналітичні інструменти з різним ступенем деталізації повинні агрегувати індикатори зовнішнього впливу на фінансовий стан підприємства. Галузева специфіка функціонування підприємства вимагає коригування критеріальних значень існуючого набору показників та об'ємнішого врахування нематеріальних економічних ресурсів з метою надання повнішої характеристики фінансово-майновому стану підприємства.

Література

1. Рожелюк В. Роль фінансових інструментів в аналітичній оцінці фінансового стану підприємства / В. Рожелюк, Н. Хархут // Економічний аналіз. – 2008. – Вип. 3(19). – С. 221-223.
2. Руда Р.В. Оцінка фінансового стану підприємства: сутність та необхідність / Р.В. Руда // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – № 1(9). – С. 61-65.

3. Турило А.М. Теоретико-методологічні засади визначення сутності і оцінки категорії "економічний стан підприємства" / А.М. Турило, А.В. Агапова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 2 (104). – С. 156-159.

4. Кабаченко Д.В. Використання системного підходу під час формування комплексної оцінки фінансового стану підприємства / Д.В. Кабаченко // Держава та регіони. – 2010. – № 3. – С. 56-61.

5. Нестерова С.В. Методологічні основи факторного аналізу у процесі оцінки фінансового стану підприємства / С.В. Нестерова, Є.Ю. Делеган // Науковий вісник Ужгородського університету : зб. наук. праць. – Сер.: Економіка. – 2010. – Вип. 29(ч.1). – 242-244.

6. Сафронська І.М. Методичні підходи до комплексної оцінки фінансового стану підприємства / І.М. Сафронська, Г.С. Белай // Економіка та держава. – 2009. – № 11. – С. 104-105.

7. Загородна О. Діагностика фінансового стану і стійкості функціонування підприємства / О. Загородна, В. Серединська // Економічний аналіз. – 2010. – № 7. – С. 262-264.

8. Павленко О.І. Вдосконалення механізму оцінки фінансового стану підприємства / О.І. Павленко // Бізнес-навігатор. – 2010. – № 2(19). – С. 72-78.

9. Черниш С.С. Діагностика фінансового стану підприємства / С.С. Черниш // Інноваційна економіка. – 2010. – № 3. – С. 111-113.

10. Никитина Н. Методы исследования финансового состояния промышленного предприятия / Н. Никитина, В. Филатова // Проблемы теории и практики управления : Междунар. журнал. – 2008. – № 4. – С. 25-31.

11. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности : учебн. пособ. / Г.В. Савицкая. – М. : Изд-во "ИНФРА-М". – 2003. – 344 с.

Киндрат О.В. Сущность и содержание понятия "финансовое состояние предприятия"

Рассмотрены сущность и содержание экономической категории "финансовое состояние предприятия" в контексте современной рыночной экономики. Раскрыты засадные принципы и концептуальные подходы к формированию комплексной характеристики финансового состояния предприятия. Очерчены отдельные аспекты развития методологических принципов оценки финансового состояния.

Ключевые слова: финансовое состояние предприятия, оценка, характеристика финансового состояния, показатели, индикаторы, ликвидность, платежеспособность.

Kindrat O.V. Financial state of enterprise: essence and maintenance of concept

Essence and maintenance of economic category is examined "financial consisting of enterprise" of context of modern market economy. Ambush principles and conceptual approaches are exposed to forming of complex description of the financial state of enterprise. Outlined separate aspects of development of methodological principles of evaluation of the financial state.

Keywords: financial state of enterprise, estimation, description of the financial state, indexes, indicators, liquidity, solvency.

УДК 332.12+330.322:001.8 Доц. О.В. Килин, канд. екон. наук – Львівська КА

ОСНОВИ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНУ

Розглянуто регіон як середовище формування інноваційної політики та його вплив на регіональний розвиток. Висвітлено завдання та пріоритетні напрями інноваційного розвитку регіонів для покращення його інвестиційного клімату.

Ключові слова: інновації, інноваційна регіональна політика, інноваційний розвиток, інноваційна спроможність регіону, інноваційний потенціал.

Вступ. Актуальність проблеми формування ефективної інноваційної політики розвитку регіонів зумовлюється насамперед тим, що саме цей вид